

Dices, Aaron et filii ejus inceperunt ministrare primo die mensis primi, anni secundi: ergo illo die erant modo consecrati.

Prob. ant. Quia, ut dicitur Num. VII, 11, principes duodecim tribuum obtulerunt dietim sua munera et sacrificia a primo die, quo erectum est tabernaculum. Quando autem isti principes inceperunt offerre, debuit Aaron modo esse consecratus, ut ipsorum sacrificia immolaret: atqui tamen Aaron non potuit sacrificare ante octavum diem consecrationis suae: quia illa erat prima dies post peractam consecrationem; ergo apparet, quod Aaron ad minus ante erectionem tabernaculi fuerit consecratus; et per consequens quod illa octava dies, qua obtulit primitias, fuerit prima dies mensis primi, anni secundi.

R. Neg. suppositum, quod Aaron septem prioribus diebus obtulerit sacrificia principum: hoc enim non erat necessarium, nam Moyses septem prioribus diebus illa sacrificia offerebat, sicuti obtulit sacrificia in consecratione sacerdotum: nam et ipse suscipiebat jura sacerdotalia; ut constat ex cap. VIII, 29, et Exod. XXIX, 26. Deinde id etiam satis insinuatur cap. VII Num.; quia ibi dicitur quod Moyses susceperit boves et plaustra, quae principes obtulerunt: haec autem Moyses non fecisset, si Aaron fuisset modo consecratus; nam non legitur amplius sacrificasse post consecrationem Aaronis.

Inst. Non videtur Moyses solus potuisse omnia illa sacrificia offerre uno die, et praesertim die primo: nam illo die debebat erigere tabernaculum, illud sanctificare, deinde consecrare Aaronem et filios ejus, offerre sacrificia in sanctificationem tabernaculi et sacerdotum praescripta: et post haec facere sacrificium primi principis, quod continebat (praeter acetabulum argenteum pondo 150 siclorum, phialam argenteam habentem 70 siclos juxta pondus sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium, mortariolum ex 10 siclis aureis plenum incenso), bovem, arietem, et agnum anniculum in holocaustum, et hircum pro peccato: deinde in hostiam pacificam alios boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Haec autem omnia non videtur unus idemque Moyses uno die potuisse peragere.

R. erectionem tabernaculi brevi temporis spatio per Moysen a fabris adjutum potuisse fieri; nam omnia erant antea ex integro coaptata et concinnata: consecratio etiam sacerdotum et tabernaculi non tres horas requirebat, ut patet legenti cap. praecedens. In sacrificiis vero principum, potuit adjuvari ab Aarone et filiis ejus, quamvis nondum tanquam a sacerdotibus, quemadmodum, ob sacerdotum paucitatem, leguntur levitae inferiores, lib. II Paralip. cap. XIX, 34, ipsos adjuvisse circa officia sacerdotalia.

Vocavit Moyses Aaron et filios ejus, nempe cum adhuc essent intra tabernaculum, vel cum jam peractis diebus consecrationis foras egressi essent. Vocavit autem ipsos, ut prima sua sacrificia Deo offerrent. Convocavit etiam majores natu Israel, tum ad majorem celebritatem et honorandas pontificis sui primi-

tias, tum ut per illum victimas suas Deo sacrificarent.

ŷ. 2. Tolle de armento vitulum pro peccato. Quamvis praeced. cap., ŷ. 14, Moyses obtulisset hostiam pro peccato Aaronis; tamen decebat ut recens creatus pontifex omnis generis hostias offerret, et hoc ritu fateretur se peccatorem. Hac enim de causa Aaron ipse jam sanctificatus, et sacerdotio fungens offerre pro se jussus est vitulum pro peccato et arietem in holocaustum; S. P. Aug. Q. 26 in Levit.

P. quomodo hic ŷ. 25, Aaron pro peccato populi mactaverit hircum, quandoquidem cap. IV, 14, pro peccato populi praescriptus sit vitulus, et hircus pro peccato principis.

R. hic hircum fuisse immolatum tantum consequenter pro populo, primario autem pro principibus, seu majoribus natu populi: illi enim vocantur hic ŷ. 1 ad sacrificium. Unde S. P. Q. statim cit. ait: Oportebat ergo ut senatui loqueretur, quid universus populus offerre debebat, ut hircus jubeatur propter principes.

Itaque expiatio principum prodest populo, sicuti e contrario principum regumque peccata, ut in Davide manifestum est, subinde populi strage puniuntur.

Alii dicunt, cap. IV, tradi ritum expiandi certum et determinatum peccatum populi; hic autem tantum indeterminate pro peccato populi in communi fieri sacrificium.

QUESTIO II. — CUR IGNEM COELEM DEUS MISERIT, QUI DEVORARET VICTIMAS AARONIS, ET QUAMDIU HIC SACER IGNIS SERVATUS FUERIT.

Vers. 25: Ingressi autem Moyses et Aaron in tabernaculum testimonii. Nempe ut Aaron thymiamata super altare incensi offerret Deo, ante cremationem holocausti matutini. Aaroni autem junctus ibat socius Moyses, ut eum doceret modum hujus thymiamatis offerendi.

Videntur autem Moyses et Aaron in tabernaculo orasse Deum, ut mitteret ignem qui hostias consumeret: id enim futurum scivit et praedixit Moyses, ut patet ex ŷ. 4.

Apparuitque gloria Domini omni multitudi. Scilicet caelestis ignis emissionem, qua Deus gloriam seu praesentiam suam, potentiam et favorem singularem, tum erga populum, tum maxime erga novos sacerdotes ostendebat. Quare

R. et dico 1. Hunc ignem caelestem in victimas Aaronis misit Deus, ad testandum toti populo, sacerdotum V. L. et istum sacrum ritum a se institutum et approbatum; et simul etiam ad populo reverentiam ingerendam erga sacerdotes et sacrificia. Sic ignis de caelo descendens probavit sacrificium et religionem Eliae certantis contra sacerdotes Baal, III Reg. XVIII: idem ignis probavit sacrificia Salomonis in dedicatione templi, II Paralip., VII, 1.

An autem ignis ille hic eruperit ex tabernaculo, an ex nube, an vero de caelo descenderit, Scriptura hoc loco non expressit: tantum dicitur ŷ. 24: Et ecce egressus ignis a Domino, devoravit holocaustum, etc.

Ubi quid dixerit a Domino, quæri potest, utrum quia nutu et voluntate Domini factum est, an ab eo loco ignis exiit ubi erat arca testimonii, inquit S. P. Aug. Q. 30 in Levit. Menochius, A Lapide alique ignem illum descendisse arbitrantur de caelo, et hæc opinio videtur probabilior.

1. Quia fundata est in lib. II Machab., cap. II, 10, ubi dicitur: Moyses orabat ad Dominum, et descendit ignis de caelo, et consumpsit holocaustum.

2. Licet fuisset verum miraculum, si ignis ille ex adytis tabernaculi erupisset, tamen hoc miraculum non fuisset adeo evidens, et a toto populo ita spectabile, si non descendisset de caelo.

3. Quia quotiescumque est factum tale miraculum, Scriptura dicit ignem descendisse de caelo, ut ad sacrificium Davidis, I Paralip. XXI, 26, item ad sacrificium Salomonis et Eliae.

Dico 2. Hic ignis sacer maxima sacerdotum cura fovebatur juxta legem supra cap. VI, 12: et quidem cum proficiscerentur per desertum, in vase ad id deputato, cum vero subsisterent, in altari holocausti asservabatur, perpetuoque fomento nutriebatur.

Servatus est autem hic ignis in templo usque ad eversionem ejusdem templi, et captivitatem babylo-nicam. At nec tunc quidem neglecta fuit ejus cura, nam a sacerdotibus ignis ille absconditus est, sed soluta postea captivitate, dum ignem sacrum requirunt, loco ignis aquam crassam reperiunt, quæ mox tempore sacrificii in ignem miraculose conversa fuit; ut dicitur II Machab. I: quo igne deinceps usi sunt in secundo templo.

CAPUT X.

Nadab et Abiu, filii Aaron, igne profano thurificantes, igne caelesti occidunt; quos a patre et fratribus plangi prohibet Deus: deinde vetat vini et siceræ usum sacerdotibus, quando ingressuri sunt tabernaculum; reliquiasque carniū sacrificarum comedi jubet.

QUESTIO I. — QUALE FUERIT INCENSUM, QUOD NADAB ET ABIU DEO OBTULERUNT, ET UNDE ACCIDERIT, QUOD ILLUD OBTULERINT EX IGNE ALIENO.

Versu. 1: Arreptisque Nadab et Abiu, filii Aaron, thuribus, posuerunt ignem et incensum desuper, offerentes coram Domino ignem alienum. Jansenius, A Lapide et alii recentiores interpretes communiter putant eos arripuisse thuribula ad offerendum thymiamata quotidianum in tabernaculo: incensum enim non videtur fuisse positum nisi in ipso altari thymiamatis, inquit illi. Attamen cum ex lib. I Paralip., cap. VI, 49, constet, quod incensum non tantum offerretur super altare thymiamatis, sed etiam super altare holocausti; hinc

R. et dico 1. Etiam dato seu transmissio, quod per incensum hic intelligatur thymiamata, tamen illud non obtulerunt supra altare thymiamatis, sed super altare holocausti.

Prob. I. Quia jam dictum incensum ambo simul

offerebant: atqui non duo, sed unus tantum communiter offerebat incensum super altare thymiamatis; ergo, etc.

Prob. II. Super altare thymiamatis incensum adolebatur mane duntaxat et vesperi, ut liquet ex Exod., XXX, 7 et 8: atqui tunc non videtur fuisse mane aut vespera, sed adhuc plenus dies; nam populus tantum erat dimissus a solemnitate, et mox ŷ. 12 jubentur novi sacerdotes comedere carnem sacrificii, etc. Deinde jubet Moyses auferri cadavera, et abii, ac aliquo tempore post revertitur, et ŷ. 16, quærit hircum, et invenit exustum, Aaronem objurgat eo quod non comedisset de hostia pro peccato, etc. Jam autem hæc omnia non videntur potuisse contingere vesperi post horam incensi; ergo, etc.

Dices cum A Lapide, Abulensi et aliis: ŷ. 2: Egressus est ignis a Domino, id est ab altari thymiamatis, quod erat obversum propitiatorio (quod erat quasi thronus Dei) qui devoravit Nadab et Abiu. Ergo ipsi cum thuribus ingressi erant tabernaculum, et in altari thymiamatis obtulerant ignem alienum; unde ex eodem altari violenter in eos ignis irruit.

R. Neg. ant. 1. Quia ibi diu jacuissent, antequam aliquis scivisset, nec punitio fuisset publica; nam Moyses et Aaron, et hujus duo alii filii verisimiliter intra in tabernaculo non erant, sed in atrio, populus vero extra; ut videtur colligi ex ŷ. 25 et 24, cap. praeced. 2. quia hic ŷ. 4 dicuntur jacere in conspectu sanctuarii; nam Moyses vocans duos levitas, ut auferant eorum cadavera, ait ad eos: Ite, et tollite fratres vestros e conspectu sanctuarii. Ergo non jacebant in ipso sanctuario, ac consequenter nec in eo mortui sunt.

Nec dicas, eos antea inde elatos fuisse usque ad atrium: nam cum Scriptura desuper ne vel implicitam mentionem faciat, videtur id omnino gratis fingi.

Dicendum itaque, vel ignem illum ex altari holocausti, vel aliunde in eos a Deo immissum fuisse. Nec refert, quod dicatur egressus a Domino; siquidem a Domino non necessario significat ab altari thymiamatis, aut e loco ubi erat arca: nam et ignis, qui devoravit victimas, dicitur egressus a Domino, et tamen hic non ab altari thymiamatis aut e sanctuario, sed de caelo descendit; ut monstratum est cap. praeced., q. II.

Inst. Contra rationem primam: Aaron cum filiis suis, et Moyses erant tunc in tabernaculo; nam mox hic ŷ. 7 dicit ipsis Moyses: Vos non egrediemini fores tabernaculi. Ergo tunc non erant in atrio, uti nos pretendimus.

R. Neg. ant. Quia per tabernaculum cit. ŷ. 12 intelligi debet tota structura cum atrio: nam ŷ. 12 ipsis praecipitur ut sacrificium, quod remanserat, comedant juxta altare, scilicet holocausti; atqui hoc altare non erat in tabernaculo, sed in atrio; ergo. Unde etiam et ipse A Lapide, tametsi putet Nadab et Abiu fuisse occisos prope altare thymiamatis, tamen per tabernaculum, de quo hic ŷ. 7, intelligit

atrium; eo quod, ut pro ratione addit, in atrio manerent sacerdotes, non autem in tabernaculo sive sancto.

Dico 2. Nequidem certum est, quod per incensum a Nadab et Abiu oblatum, intelligatur thymiana stricte dictum, seu tale quale in altari thymiamatis offerri debebat.

Prob. Quia vox *incensum* est generica, et non tantum significat thymiana, sed etiam quaedam alia sacrificia; ut patet 1. ex Num. VII, ubi quilibet princeps dicitur obtulisse mortariolum aureum, plenum incenso. Atqui tamen hoc incensum non videtur fuisse thymiana; sed thus vel aromata; ergo, etc.

Patet 2. Quia oblatio similæ conspersæ oleo cum thure vocatur etiam *incensum*, supra cap. VI, 17: ac proinde argumentum eorum, qui contendunt præfatos filios Aaron obtulisse thymiana, non videtur concludere; quandoquidem procedat a genere ad speciem.

Nihil igitur vetat, quominus sustineri possit, ipsos obtulisse incensum tale, quale obtulerunt principes Num. VII, vel etiam similam conspersam oleo cum thure; quia et hæc videtur debuisset cremari in thuribulo, posito super altare holocausti; nam si immediate super altare cremata fuisset, facile cecidisset per cancellos eraticulæ.

Nec obest, quod in textu græco loco *incensi* ponatur *θυμιάματα*, *thymiamata*; quia illa vox *thymiana* non necessario significat thymiana stricte dictum, nam et significare potest incensum in genere, ita ut idem denotet ac suffimentum: unde thuribulum Græci vocant *θυμιατήριον*, *thymiatierion*. Hinc etiam incensum, quod principes obtulerunt Num. VII, 7, græce vocantur *thymiana*; nam ubi in textu nostro dicitur: *plenum incenso*, in græco habetur: *πλήρη θυμιάματος*, *plere thymiamatos*.

Si autem aliquis absolute velit prætere, quod incensum a principibus oblatum fuerit thymiana proprie dictum, is equidem fateri debet quod illud non super altare thymiamatis, sed super altare holocausti oblatum fuerit; siquidem omnia munera et sacrificia, a principibus oblata, immolata sunt in dedicationem altaris holocausti; uti ex toto cap. VII Num. manifestum est. Ac proinde equidem certum videtur, quod vox græca *θυμιάματα*, *thymiamata*, non necessario significet istud determinate incensum, quod mane et vesperi adolebatur super altare thymiamatis, sed etiam illud quod adolebatur super altare holocausti. Et sic ex *γ*. 2 hujus cap. nunquam probari poterit, quod Nadab et Abiu incensum adoleverint super altare thymiamatis, sed e contrario dicendum erit, quod illud adoleverint super altare holocausti, aut, si mavis, in solis thuribulis suis.

Dico 3. Dicuntur autem Nadab et Abiu obtulisse ignem alienum, id est, non sacrum: *Quod ideo non licebat*, inquit S. P. Aug. Q. 51 in Levit., *quia ex illo igne, qui divinitus ad altare venerat, deinceps custodito, omnia erant accendenda quæ in tabernaculo accendi oportebat.*

Cur vero ignem profanum obtulerint, Scripturaclare non exprimit. Hebræi, et ex christianis S. Petrus Chrysol., putant id accidisse, eo quod temulentiores essent, quam ut ad singula, munus sacerdotale concernentia, accurate sollicitæque possent attendere.

Huic opinioni favet, quod Deus post necem Nadab et Abiu, *γ*. 8 et 9, Aaroni et sacerdotibus, ingressuris tabernaculum, vinum et omne quod inebriare potest prohibuerit: hæc enim cautio et lex suspitionem movet, eos fuisse tumulentos, non tamen omnino ebrios.

Alii docent id accidisse per simplicem oblivionem, inadvertentiam et inexperientiam. Unde etiamnum videmus novellos sacerdotes inexpertos in suis primitiis subinde errores committere.

Denique aliqui dicunt, eos non fuisse ausos prunas capere ex igne sacro, eo quod vidissent eum divinitus primo missum, et proinde aliunde festinanter raptio igne incensum obtulisse: hoc enim videtur insinuare *et arreptisque*, quod hanc historiam cum historia ignis divini, de quo cap. præced., connectit.

Unde hi Aaronis filii non caruerunt quidem inobedientiæ reatu; crimen vero damnabile magis significarunt, quam admiserunt. Ac proinde etiam credibile est, Deum eos morte præsentis punivisse, ut æternam evaderent, et peccatum vel non fuisse mortale, vel contritione expiatum, antequam animam exhalarent. Unde et Moyses jussit eos in vestibus sacris tumulari, et Deus mandavit toti populo ut plangeret eos.

Quod autem additur *γ*. 1: *Quod eis præceptum non erat*, sensus est: *Quod eis prohibitum erat*. Scriptura enim hic utitur lyptote, seu figura extenuationis: nam non peccassent, nec morte puniti fuissent, si Deus nihil de igne sacro adhibendo præcepisset. Est autem verisimile, illum adhiberi fuisse præceptum, quando divinitus missus est, idemque servari jussus in futuris generationes.

Collige quod fallantur hæretici, qui ex præfatis Scripturæ verbis conficere volunt, nihil adhibendum cultui divino, nisi sit præceptum.

QUÆSTIO II. — QUÆDAM ALIA AD HOC CAP. SPECTANTIA RESOLVUNTUR.

Petes 1. quis sit sensus verborum *γ*. 5: *Sanctificabor in iis, qui appropinquant mihi.*

R. sensum esse hunc: In sacerdotibus, qui propius ad me accedunt, ostendam me esse sanctum; et me ab illis sancte et religiose colendum esse declarabo, puniendo profanos. Unde in *pæna* (Nadab et Abiu) *sanctificatus est Dominus, id est, commendatus est timor ejus*, inquit S. P. Aug. Q. 52 in Levit.

P. 2. quid insinuetur per illa verba *γ*. 6: *Capita vestra nolite nudare, nempe cidaris*: sic enim explicat LXX et S. P. Q. cit. 2.

R. Prohibetur Ithamar et Eleazaro plangere mortem fratrum suorum, Nadab scilicet et Abiu. *Sicut enim in nostra consuetudine*, inquit S. P. ibidem, *quia caput apertum magis habetur, operitur in luctu:*

sic quia illi operimento capitis (id est cidaris) ornabantur, nudandum erat lugentibus. Quod ideo prohibet, ne lugerent eos, in quorum pæna sanctificatus est Dominus.

Populo autem luctum non tantum permittit, sed et præcipit Deus; sacerdotibus prohibet, quasi ad altiora translatis, quam ut ad ista humana delabi debeant. Dedecebat namque in eorum recenti consecratione, ut, v. g., pontifex caput suum sacro unguento recenter perfusum, pulvere aspergeret, aut sacerdotes vestes novas scinderent: quia enim pauci tunc erant sacerdotes, si eos simili ceremonia funebri contaminari contigisset, nulli alii fuissent, qui sacrificia peragere aut victimas sacras absumere potuissent.

P. 3. cur *γ*. 9 sacerdotibus, dum sacris operantur sunt, sub pæna mortis prohibetur bibere vinum et omne quod inebriare potest.

R. id prohiberi, 1. ne forte fiant temulenti, utque effugiant pigritiam, oblivionem, somnolentiam, etc., quæ sunt proles ac partus vini et siceræ; 2. id prohibetur, ut scilicet rite omnibus officiis divinis fungi possint, sive in discernendis rebus sacris, sive in erudiendo populo, ut dicitur *γ*. 10.

Difficultas autem hic moveri solet contra sententiam S. P. Aug. Si enim summus sacerdos debuerit quotidie intrare sanctum sanctorum ad incendendum thymiana, sequitur quod nunquam potuerit bibere vinum, aut alium quemcumque potum præter puram aquam. Quod si verum est, cur ergo ita sibi objicit S. P. Q. 53 in Levit.: *Non ita præcepit (Deus) potius ut breviter diceret: VINUM NON BIBETIS, sed addidit, CUM INTRABITIS TABERNACULUM, aut cum accedatis ad altare?* Hanc difficultatem S. P. non absolute resolvit, sed duplici modo ad eam respondet.

Dicit itaque, 1. ideo additum esse: *CUM INTRABITIS TABERNACULUM, quia Deus præsciens erat futuros postea tam multos etiam summos sacerdotes, id est, non per successionem, qui tabernaculo et sacrificiis, et incenso, et universo illi ministerio vicibus deservirent.*

Respondet 2. dubium esse, utrum hoc præceptum, non bibendi potum inebriativum, datum fuerit pro semel, an pro semper; nam ambiguum est, inquit, utrum verba sequentia: *Præceptum sempiternum est in generationes vestras, debeant connecti cum præcedentibus: Vinum et omne quod inebriare potest, non bibetis*, an vero cum sequentibus: *Ut habeatis scientiam discernendi inter sacrum et profanum*; adeoque fuerit ipsa præcepta pro semper, non abstinencia a vino, sed scientia discernendi inter sacrum et profanum.

Hæc posterior responsio vix aut difficulter adhiberi posset; tum quia textus habet particulam causalem *ut*, quæ causam denotat, cur debeant abstinere a vino, ut scilicet habeant scientiam discernendi inter sacrum et profanum. Tum quia præceptum illud pro semel, nullius momenti fuisset; nam in deserto non erat tanta copia vini, ut sacerdotes eo se facile inebriare possent; siquidem illi, qui in deserto tam acriter murmuraverunt ad acquirendam aquam, non vi-

dentur habuisse multum vini ad se inebriandum. Tum denique, quia idem præceptum etiam sacerdotes in terra promissionis strinxisse, liquet ex Ezechiel., cap. XLIV, 21, ubi dicitur: *Vinum non bibet omnis sacerdos, quando ingressurus est atrium interius.*

Itaque, conformiter ad ea quæ dicta sunt cap. XXX Exod., Q. 2, in resp. ad Obj. IV, prima responsio adhibenda est, et dicendum præceptum illud quemadmodum et multa alia non servata fuisse, nec servari potuisse quando primum data sunt in deserto, sed postea suo tempore, finita peregrinatione deserti, et multiplicatis summis sacerdotibus (sub Davide, I Paralip. XXIV): *Quando utique illi non bibebant quorum locus erat deservendi, alii autem bibebant*, inquit S. P. Q. citata.

CAPUT XI.

Decernit Deus legem de animalibus mundis, quibus vesci licet; et immundis, quæ comedi vetat. Ac 1. ad quadrupedum munditiam requirit divisam unguam et ruminationem; 2. ad munditiam piscium requirit pinnulas et squamas; 3. designat viginti species piscium immundorum, locustas vero mundas declarat; denique reptilia omnia immunda decernit.

QUÆDAM RESOLVUNTUR. — Petes 1. quare animalium mundorum ab immundis discretionem sanxerit Deus.

R. Prima, eaque præcipua causa est morum informatio: animalia enim, quorum esus hic vetatur, vitiorum signa sunt; quia significant mores, vel homines immundos. Unde S. P. Aug. lib. VI cont. Faust., cap. 7 dicit: *Animalia quædam non natura, sed significatione immunda...; si enim de porco et agno requiratur, utrumque natura mundum est, quia omnis creatura Dei bona est: quadam vero significatione agnus mundus, porcus immundus est.* Excitabantur ergo per hæc præcepta Judæi ad inquirendas causas eorum, adeoque quasi manu ducebantur in cognitionem vitiorum hic præcipue prohibitorum; et per ista immunda, tanquam per symbola, tropologice representatorum; uti ex patribus prolixè docent S. Clem. Alexand. lib. II Pædagogici cap. 40, S. Cyrillus lib. XIV de Adorat., item Origenes Hom. 7 in Levit.

Secunda causa, quæ ex prima profluit, est prophetia N. Testamenti; ut docet S. P. Aug. lib. cont. Adim., cap. 15. Cum enim Adimantus, utpote Manichæus, oppugnaret V. Testamentum, et hanc abstinencia legem argueret ex illo Math. XV, *quod intrat in os, non coquinat hominem*, respondet S. P. *De eo quod in Levitico scriptum est: Separate a mundo immundum, et nemo manducet carnem cameli, asini et leporis, et porci et aquilæ... et reliquorum... ad significationem posita sunt humanorum morum, quos Ecclesia quæ est Domini, in suæ unitatis vinculum stabile et sempiternum recipere non potest, tanquam immundas escas respuens, et in sua viscera non convertens: ut omnia illa præcepta carnali populo imposita, futuram disciplinam spiritualis populi prophetarent.*

Alii adhuc alias causas afferunt, videlicet ut Deus contineret populum in perpetuo exercitio obedientiæ;

ut eos temperantiam doceret, etc., sed duæ causæ jam allegatæ sunt primariæ, seu principales.

P. 2. cur ex quadrupedibus, censeantur immunda quæ non ruminant, vel non dividunt unguam.

R. Abulensis cum quibusdam aliis conatur rationem naturalem hujus aliarumque prohibitionum deprimere ex ipsa temperie animalium. Itaque juxta ipsum prohibentur ea, quæ non dividunt unguam, quia nimis dura et sicca sunt: quæ non ruminant, quia sunt digestionis non ita bonæ: quæ vero unguam habent, eamque dividunt et ruminant, homini alendo congruunt, quia temperatæ sunt complexionis, et ideo illa permittuntur ad esum.

Sed recte observavit Jansenius, in plerisque hoc verum esse, non in omnibus. Sic, v. g., merito vetita sunt reptilia, quia natura venenosa sunt; sic immundæ ciconiæ, quæ serpentes comedunt; sic vespertiones, etc., quæ immundis vescuntur alimentis. Sed quod, v. g., pisces hic vetiti, omnes mali sint nutrimenti, gratis videtur asserere A Lapide: imo pisces qui careant pinnis et squamis, bonitate aliis præcellere, asserit Clem. Alexand. lib. II Strom., cap. 9.

Ratio ergo symbolica in hujusmodi prohibitionibus præcipue spectanda est. Hinc tropologicam in his legibus rationem primario semper spectat S. P. Aug.; unde lib. VI cont. Faust., cap. 7, ita scribit: « Immundum illud animal in lege positum est eo quod non ruminet: non autem hoc ejus vitium, sed natura est. Sunt autem homines qui per hoc animal significantur, immundi proprio vitio, non natura, qui cum libenter audiunt verba sapientiæ, postea omnino de his non cogitant: quod enim utile audieris, vel ab intestino memoriæ, tanquam ad nos cogitationis, recordandi dulcedine revocare, quid est aliud, quam spiritualiter quodammodo ruminare? »

P. 3. quomodo intelligatur id quod dicitur ̄. 34: *Omnis cibus, quem comeditis, si fusa fuerit super eum aqua, immundus erit.*

R. cum S. P. Aug. Q. 37 in Levit.: *Non quæcumque aqua intelligenda est, quæ supervenerit cibo, quæ facit eum immundum: sed ex illo vase quod factum est immundum de morticinis immundis, si forte ipsum vas habuit aquam.* Non agi ergo de quacumque aqua, sed de illa quæ immunda est, aut fluit e vase immundo, inde patet, quod sine aqua cibus lixari non possit; quod tamen moris erat etiam in sacrificiis; ut constat ex I Reg. II.

CAPUT XII.

Decernitur purificatio et oblatio faciendæ puerperæ; nempe agnus in holocaustum, et columbæ pullus vel turtur pro peccato: si non possit offerre agnum, statuitur ut sumat duos turtures, vel duos pullos columbarum.

QUÆSTIO I. — AN LEX PURIFICATIONIS ETIAM COMPREHENDERIT D. VIRGINEM.

Resp. Communis SS. PP. et interpretum (uno excepto Abulensi) est sententia, quod D. Virgo pariens Christum Dominum, hac lege non fuerit comprehensa.

Ratio est, quod ipsa non ex concepto virili semine, sed de Spiritu S. conceperit, qui Christi corpus, ut cum S. Joan. Damasc. docent theologi, ex purissimo, sanguine Virginis Matris efformavit. Unde

Prob. I ex sacro textu; dicitur enim ̄. 2: *Mulier, si suscepto semine pepererit masculum, immunda erit*; id est, si conceperit ordinario modo. Unde, ut testatur Menochius, LXX legunt: *Si fuerit semine in concubitu perfusa.* Atqui D. Virgo non peperit suscepto semine; ergo, etc.

Cum interprete latino consentiunt Hebræi, quem admodum et Lyranus, ac Vatablus, qui omnes vertunt: *Si suscepto semine (scilicet prolifico) peperit.* Ergo D. Virgo, quæ sine suscepto semine peperit, hac lege comprehensa non fuit, neque immunditiam legalem contraxit.

Prob. II. Quia ita docent Origenes Hom. 8 in Levit. S. Basilius in cap. VII Isaia, Chrysost. Hom. de Occursu Dom., Cyrillus lib. II de Fide ad Reginas, Bernardus Serm. de Purificat., alique PP. communiter. Item D. Thom. 3 p. q. 37, art. 4.

Qua in re grave est testimonium S. Cyrilli loco cit. ubi dicit: *Clare patet in quantam impietatem prolabantur Ariani, qui Deiparam Mariam iis sacrificiis, quæ pro puerperis ex lege offerri mos erat, opus habuisse asserunt.* S. autem Bernardus loco cit. existimat quod Moyses pene fuisset blasphemus, si non addidisset: *Si suscepto semine.* Verba ipsius sunt: *Sed quis non advertat in ipso sententiæ hujus initio liberam matrem Domini ab hoc præcepto? Putas enim quia dicturus Moyses mulierem quæ peperisset filium, immundam esse, non timuerit super matrem Domini blasphemiam crimen incurere, et idcirco præmiserit suscepto semine? Alioquin nisi parituram prævidisset sine semine Virginem quæ cæcitas erat de suscepto semine facere mentionem?*

Obj. I. cum Abulensi: Lex purificationis statuitur puerperis, non tam propter seminis susceptionem, quam propter naturalem sanguinis et sordium purificationem, quæ puerperis naturaliter accidit (propter hanc enim, ut patet ex ̄. 4, immundæ censebantur) atqui hæc etiam locum habuisse videntur in D. Virgine; ergo etiam videtur hac lege fuisse comprehensa.

R. min. esse falsam, et contra communem SS. patrum sententiam, qui asserunt partum B. Virginis fuisse purissimum, et omnis sordis expertem. Ita diserte S. Cyprianus, qui serm. de Nativ. scribit, non fuisse opus obstetrice, sed Christum ex sua matre natum, tanquam fructum ex arbore et radium ex sole. Similiter ex Sophronio in VI Synodo Act. II dicitur: *Partus Virginis fuit incorruptibilis, quia sine fluxu sanguinis, aut simili passione perfectus est.* Alii etiam patres, quos magno numero citat Lorinus in hunc locum, dicunt unanimiter, quod sicut conceptus sine concubitu fuit, ita et partus sine dolore, aliisque incommodis, quæ partum comitari solent: de quibus dum de B. Virgine agitur, melius est venerandum silentium, quam luxuriosa disquisitio, inquit Marius. Hinc S. P. Aug. (vel quisquis est auctor) lib.

de quinque Hæresibus, cap. 5, sic ait: *Stulte, unde sordes in Virgine matre, ubi non est concubitus cum homine patre? Unde sordes in ea, quæ nec concipiendo libidinem, nec pariendo est perpessa laborem?*

Obj. II. Saltem primum fundamentum ex sacro textu desumptum non subsistit; nam in Scriptura semen non semper sumitur pro ipso semine quod est principium prolis, sed sæpe sumitur pro ipsa prole. Sic Gen. XV, 3, Abram dicit ad Deum: *Mihi autem non dedisti semen.* Et in celebri illa promissione ad Abram facta Gen. XII, et repetita ibidem, cap. XVIII et XXII: *In semine tuo* (quod est Christus Dominus, ut ait Apost. ad Galat III) *benedicentur omnes gentes.* Atque ita hic ̄. 2, *suscipere semen* intelligi potest, ut sit idem quod habere prolem, et tunc sensus erit: *Mulier si acceperit, vel potius, si genuerit prolem, eamque masculam, immunda erit.* Et secundum hanc opinionem dicit Jansenius Gandensis in sua *Concordia Evangelica*, cap. 10: *Quod attinet ad verba hujus legis, non fuit ab hac lege Virgo immunis, quod et Lucas ipse satis significare videtur, dum dicit impletos dies purificationis Mariæ secundum legem Moysis: si enim Moyses illis verbis eam a sua lege excepit, quomodo secundum legem dies purificationis impleti sunt? Aliis tamen rationibus ab eadem fuisse intantum, facile probari potest, inquit auctor ille. Hanc expositionem pariter afferunt Oleaster, Cajetanus et alii recentiores hebraizantes.*

R. semen hoc loco Scripturæ pro ipsa prole accipi non posse; alioquin enim bis idem diceretur, essetque tautologia dicendo: *Si genuerit et pepererit, vel: Mulier si suscepta prole prolem genuerit.* Deinde semen non potest accipi pro prole, nisi quatenus prolem facit, ponendo per synecdochen causam pro effectu: proles autem D. Virginis non ex semine virili, sed ex virtute Spiritus S. orta est. Unde etiamsi semen pro prole poneretur, sensus equidem esset: *Mulier, si suscepta prole ex semine, etc.*; et sic liquet, quod adhuc non comprehenderetur D. Virgo.

Ad id autem quod ex S. Luca allatum est, respondeo dies purificationis Mariæ dici impletos secundum legem Moysis, non quia a parte rei isti legi obstricta erat, sed quia illam observare et adimplere voluit. Dicuntur ergo dies purificationis Mariæ impleti eo sensu, quod antea idem evangelista dixerat impletos octo dies ut circumcideretur puer. *Et ideo sicut Christus, licet non esset legi obnoxius, voluit tamen circumcisionem et alia legis onera subire, ad demonstrandam humilitatis et obedientiæ exemplum, et ut approbaret legem, et ut calumniæ occasionem Judæis tolleret, propter eandem rationem voluit et matrem suam implere legis observantias, quibus tamen non erat obnoxia, inquit D. Th. 3 p. q. 38, art. 4, 0. Voluit itaque D. Virgo purificationis observantiam implere, non propter indigentiam, sed propter legis præceptum: et ideo signanter evangelista dicit, quod completi sunt dies purificationis ejus secundum legem: ipsa enim secundum se purificationis non indigebat, ait ibidem S. D. ad 1.*

Obj. III. cum præfatis recentioribus: Pro suscepto S. S. XXVI.

semine hebraice dicitur *Tazria*, id est, mulier, cum seminificaverit (ut vertit Pagninus), aut si semen fecerit (ut vertunt alii); hoc est si genuerit prolem: est enim *Tazria* in Hiphil activum, et significat *facere* seu *producere semen*. Unde Gen. I, herba faciens semen eadem conjugatione, et modo profertur.

R. cum Mario, quod vox hebræa *Tazria* quidem in Hiphil significet *semen facere*, non tamen semen quod proles sit, sed semen quod prolificum sit. Unde et illo loco Gen. herba dicitur *Mazria*, non quia herbam, sed quia herbæ semen producit. Dum itaque ex hebræo legitur: *Mulier, si seminificaverit, seu semen fecerit*, intelligi debet illud, quod solet ipsa ad generationem conferre. Cum igitur D. Virgo non ministraverit materiam seminis generationi, illud seminificando, sed Spiritus S. ex ea formaverit divinum illum foetum, rursus clare sequitur, quod nec sensu jam apposito ipsa ullo modo sub præfata lege comprehensa fuerit.

P. 1. quid intelligatur per Sanctuarium, quod mulieri ingredi vetitum erat eo tempore, quo manebat in sanguine purificationis suæ.

R. non intelligi ipsum tabernaculum stricte dictum (utpote quod nequidem levitis, sed solis sacerdotibus ingredi licebat), sed atrium tabernaculi vel templi, in quo feminae admittebantur: *Sæpe enim in Scriptura appellatur locus sanctus etiam ipsum atrium*, inquit S. P. Aug. Q. 39 in Levit.

P. 2. cur in partu masculi quadragesima dies, in partu vero femellæ, respectu matris statuatur octoginta dies purificationis.

R. Non quia mulier in prima transgressione gravius viro peccavit: oppositum namque probabilius est, ut notat Estius.

Non etiam quod tot præcise dies ad feminae in utero formationem amplius requirantur, ut putant nonnulli alii, cum rem istam incertam habeant medici; sed quia in partu feminae ordinariæ et major et diuturnior est evacuatio sordium; ut notat Franciscus Valesius in sua *Philosophia sacra*.

QUÆSTIO II. — AN SACRIFICIA PUERPERÆ PRÆSCRIPTA, NON TANTUM PRO MATRE PARIENTE, SED ET PRO PROLE OBLATA SINT.

Vers. 6: *Cumque expleti fuerint dies purificationis suæ, pro filio, sive pro filia, deseret agnum amicum in holocaustum, et pullum columbæ, sive turturem pro peccato.*

R. et dico: Hæc sacrificia non tantum pro matre, sed etiam pro prole oblata fuerunt.

Prob. Oportet Scripturam intelligere juxta communem et unanimum consensum SS. patrum; atqui SS. patres, qui de sacrificiis hic præceptis scripserunt, communiter et unanimiter ita intellexerunt Scripturam, ut jam dicta sacrificia etiam pro prole offerri præcepta sint; ergo, etc.

Præb. min. Quia ita docet Origenes hom. 14 in Luc. dicens: *Turturum par, vel duos pullos columbarum, pro Salvatore videmus oblatos.* Item S. Cyril.

(Dix-sept.)